

2.2.3. Základní demografické události

U většiny správních obvodů v Královéhradeckém kraji se mírně zvýšily počty narozených dětí. Stále se zvyšující průměrný věk matky při narození dítěte, který je patrný ve všech správních obvodech kraje, potvrzuje trend odkládání mateřství. Obecně lze vývoj posledních let charakterizovat jako pokles počtu sňatku a jejich oddalování do vyššího věku snoubenců, případně nahrazení sňatku nesezdaným soužitím.

Nejčastější příčinou úmrtí jsou (nejen ve správních obvodech Královéhradeckého kraje) nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary.

Mezi nejzřetelnější změny v populačním chování obyvatelstva řadíme především snížení počtu narozených dětí v posledním desetiletí minulého století. Současný stav je možné ve dvou třetinách správních obvodů Královéhradeckého kraje charakterizovat jako **mírné zlepšení**. Porovnáme-li průměrné počty živě narozených dětí na 1000 obyvatel (hrubá míra porodnosti)¹⁰ za období let 1996-2000 a sledovaného období let 2001-2005 zjistíme, že ve většině správních obvodů Královéhradeckého kraje došlo ke zvýšení tohoto ukazatele. Nejvíce se **hrubá míra porodnosti** zvýšila v SO ORP Kostelec nad Orlicí a Nová Paka (o 1,4 resp., o 1,2 živě narozené dítě na 1000 obyvatel - na hodnotu 9,9 a 9,3, roční průměrný počet narozených se zvýšil ve sledovaném období v těchto správních obvodech o 16,1 %, resp., o 12,7 % proti letům 1996 až 2000).

Ve třetině z celkového počtu patnácti SO ORP můžeme vývoj porodnosti popsat jako stagnaci či mírné zhoršení. Jedná se o SO ORP Náchod, Nový Bydžov, Hořice, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Nejméně příznivá situace panovala v SO ORP Nový Bydžov, kde při porovnání ročních průměrů dvou výše zmíněných období zaznamenáme pokles hrubé míry porodnosti z 9,4 na 8,4 (tedy v druhém období let 2001 až 2005 se v tomto SO ORP narodilo na každých 1000 obyvatel o 1 dítě méně). V tomto SO ORP se v letech 1996 až 2000 rodilo průměrně každý rok 162 dětí, zatímco v následném období let 2001 až 2005 pouze 142 dětí (snížení o 11 %). Je nutné však poznamenat, že i v tomto správním obvodu je zřetelné mírné zlepšení porodnosti ke konci sledovaného období.

Tab. 2.2.3.1. Živě narození podle správních obvodů ORP v letech 2001 - 2005 (roční průměry)

	Celkem	z toho (%)				v tom věk matky (%)				na 1 000 obyv.
		rodinný stav matky			1. pořadí narození					
		svo- bodná	vdaná	rozve- dená		do 20 let	20-24 let	25-29 let	30 a více let	
Královéhradecký kraj	5 118	20,1	73,6	6	46,7	3,7	21,1	44,6	30,6	9,3
v tom správní obvody:										
Broumov	174	30,0	60,7	8,9	41,3	6,7	25,0	39,0	29,4	10,0
Dobruška	190	17,3	77,9	4,7	45,4	4,9	21,6	46,1	27,4	9,6
Dvůr Králové nad Labem	249	22,1	72,5	5,1	48,6	4,3	20,1	46,2	29,5	9,2
Hořice	161	20,3	75,6	3,5	46,0	3,6	23,1	47,0	26,2	8,8
Hradec Králové	1 291	17,6	76,4	5,9	49,5	2,7	18,0	45,4	33,8	9,0
Jaroměř	206	24,5	69,1	6,1	44,6	5,3	25,7	42,4	26,6	10,8
Jičín	426	18,0	75,9	6,1	46,9	3,3	23,2	45,3	28,3	9,3
Kostelec nad Orlicí	245	19,8	74,3	5,5	47,5	4,2	22,6	45,0	28,2	9,9
Náchod	564	19,9	74,5	5,4	46,8	3,9	20,6	45,3	30,2	9,2
Nová Paka	122	15,8	77,1	6,4	46,9	3,4	19,4	46,2	30,9	9,3
Nové Město nad Metují	135	14,1	81,7	4,1	46,4	3,0	18,8	47,0	31,2	9,4
Nový Bydžov	142	19,7	73,2	6,2	44,8	4,5	32,0	39,7	23,7	8,4
Rychnov nad Kněžnou	338	17,1	77,2	5,4	44,5	3,1	21,4	46,1	29,4	10,0
Trutnov	601	25,6	65,9	8,1	44,9	4,4	20,9	41,9	32,8	9,3
Vrchlabí	273	22,3	70,2	7,1	45,3	3,4	21,2	43,5	31,9	9,7

Na konci sledovaného období, tedy v roce 2005, bylo v Královéhradeckém kraji nejvíce narozených na 1000 obyvatel v SO ORP Jaroměř (11,2 ‰, tj. celkem 215 narozených), Nová Paka (11,2 ‰, tj. 148 narozených) a Broumov (11,1 ‰, tj. 193 narozených). Nejméně dětí se, vyjádřeno hrubou mírou porodnosti, v tomto roce

¹⁰ Nebere v úvahu věkovou strukturu sledované populace, která se v průběhu let mění. Vztahuje počet událostí na všechny osoby v populaci, tedy nejen ženy v reprodukčním věku.

rodilo v SO ORP Rychnov nad Kněžnou (8,9 narozených na 1000 obyvatel, tj. 303 dětí), Nový Bydžov (9,2 ‰, tj. 156) a Náchod (9,6 ‰, tj. 588).

V delším období let 1995 až 2005 se v absolutním vyjádření ve správních obvodech Královéhradeckého kraje nejvíce dětí narodilo právě v roce 2005 ve správním obvodu Hradec Králové celkem (1395 dětí - 716 chlapců a 679 dívek), dále v roce 2004 (1342 dětí) a 1998 (1287 živě narozených dětí). Nejméně dětí se v tomto období narodilo v roce 2000 v SO ORP Nová Paka, kde přišlo na svět pouhých 91 dětí, dále v roce 1999, kdy se v tomto správním obvodě narodilo 108 dětí a v roce 2004 - 111 dětí (o rok později již 148 novorozenců).

Obecně je biologickými zákonitostmi dáno, že se **rodí více chlapců než dívek** (viz kapitola Obyvatelstvo podle pohlaví, věku, vzdělání a rodinného stavu), nicméně - podíváme-li se na podíly dívek narozených v letech 1995 až 2005 - zjistíme, že v územním členění správních obvodů je poměrně častým jevem vyšší počet narozených dívek než chlapců. Největší podíl narozených dívek byl z období let 1995 až 2005 zaznamenán v roce 1996 v SO ORP Hořice, kde z celkového počtu 150 živě narozených novorozenců bylo 86 dívek (57,3 %) a v roce 2001 (znovu v SO ORP Hořice) - narozeno celkem 156 dětí a z nich 93 dívek – 59,6 %. Stejný podíl dívek byl v tomto roce i v SO ORP Nové Město nad Metují, kde se narodilo 133 novorozenců, z nichž 75 bylo dívek.

Tab. 2.2.3.2. Podíl dívek narozených v letech 1995 až 2005 v SO ORP

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Královéhradecký kraj	47,3	48,5	47,6	46,8	48,3	48,2	48,5	48,4	48,6	48,3	47,9
v tom správní obvody:											
Broumov	44,4	51,1	50,9	49,1	45,5	43,1	49,7	45,6	49,1	50,3	47,2
Dobruška	43,7	44,2	55,7	51,4	47,5	41,2	44,3	44,8	51,9	49,2	39,5
Dvůr Králové nad Labem	49,8	45,6	47,3	47,0	53,1	52,2	47,5	51,3	47,7	44,0	43,3
Hořice	49,7	57,3	48,0	45,6	42,6	46,2	56,4	41,8	50,3	49,3	52,2
Hradec Králové	48,1	47,8	47,8	45,1	49,2	49,1	48,7	48,9	47,1	47,0	48,7
Jaroměř	47,4	45,9	47,1	50,3	53,1	45,0	48,3	50,5	49,8	53,9	47,9
Jičín	47,2	47,3	51,1	53,0	49,9	47,1	53,4	49,3	48,8	47,4	48,0
Kostelec nad Orlicí	51,5	52,7	42,6	43,9	42,8	44,9	45,0	47,7	49,2	52,1	53,6
Náchod	47,2	51,9	47,8	46,0	51,1	52,0	44,7	49,0	49,5	45,4	44,9
Nová Paka	44,7	50,8	42,1	43,8	43,5	46,2	41,7	52,1	43,1	42,3	51,4
Nové Město nad Metují	42,5	47,3	48,2	52,9	45,5	50,4	56,4	51,3	48,0	54,1	47,5
Nový Bydžov	45,7	46,5	49,4	35,8	40,6	52,7	47,4	44,8	51,1	52,5	47,4
Rychnov nad Kněžnou	47,7	46,4	46,2	51,8	49,9	49,4	52,1	50,0	51,9	47,8	45,9
Trutnov	48,6	45,2	44,2	45,4	46,5	48,8	46,1	45,8	48,1	50,7	48,4
Vrchlabí	42,3	55,1	48,4	46,8	48,8	42,4	50,4	50,6	47,8	49,3	52,6

Tab. 2.2.3.3. Potraty podle správních obvodů ORP v letech 2001 - 2005 (roční průměry)

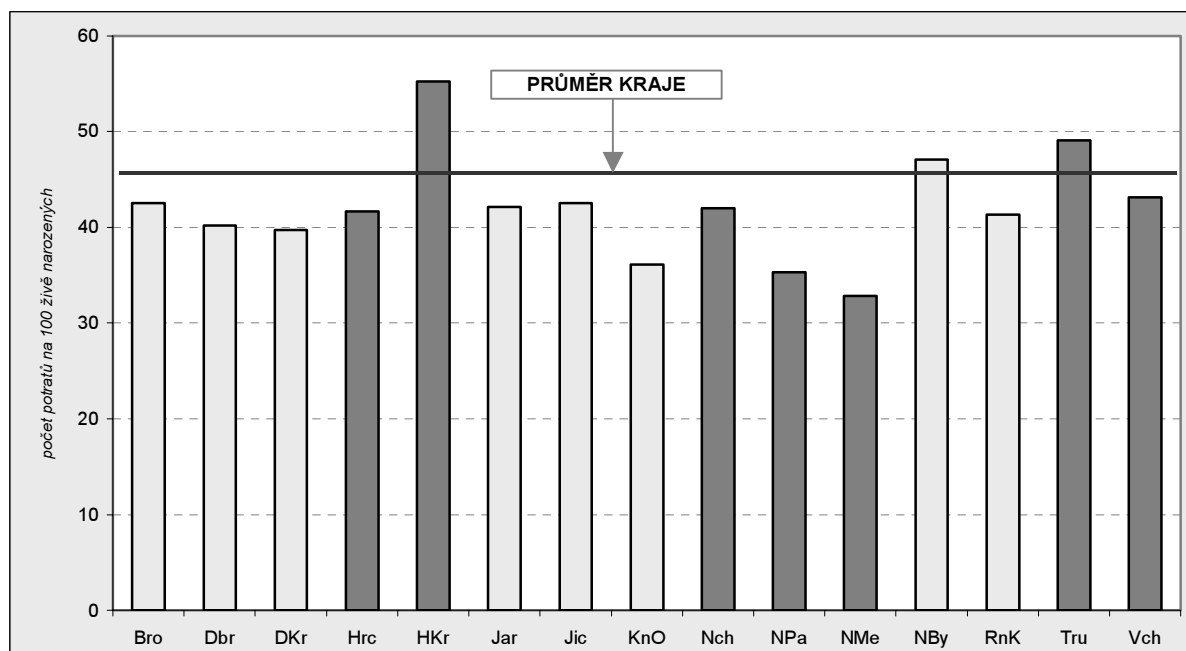
	Celkem	z toho (%)		Potraty		Podíl UPT žen do 20 let na celkovém počtu UPT (%)
		samovolné potraty	umělá přerušení těhotenství (UPT)	na 1 000 obyv.	na 100 živě narozených	
Královéhradecký kraj	2 330	24,6	71,8	4,3	45,5	6,3
v tom správní obvody:						
Broumov	74	23,5	73,3	4,2	42,5	8,1
Dobruška	76	30,9	65,7	3,9	40,2	3,1
Dvůr Králové nad Labem	99	27,1	69,5	3,7	39,7	7,7
Hořice	67	24,5	72,8	3,7	41,7	6,3
Hradec Králové	713	23,3	73,8	5,0	55,3	6,4
Jaroměř	87	20,5	74,9	4,5	42,2	7,1
Jičín	181	24,4	72,0	3,9	42,5	5,6
Kostelec nad Orlicí	88	21,3	74,4	3,6	36,1	7,0
Náchod	237	22,3	74,0	3,9	42,0	6,4
Nová Paka	43	31,5	65,3	3,3	35,3	5,6
Nové Město nad Metují	44	24,3	71,6	3,1	32,8	6,8
Nový Bydžov	67	28,4	69,6	4,0	47,1	6,0
Rychnov nad Kněžnou	140	17,3	79,2	4,1	41,3	5,3
Trutnov	295	31,8	63,9	4,6	49,1	5,6
Vrchlabí	118	24,4	69,9	4,2	43,2	7,3

Chlapci měli mezi narozenými největší převahu v SO ORP Nový Bydžov a Dobruška v letech 1998 a 2005. Ve správním obvodu Nový Bydžov činil podíl narozených dívek v roce 1998 pouze 35,8 % (tj. ze 159 narozených bylo pouze 57 dívek). V SO ORP Dobruška činil podíl dívek v roce 2005 jen 39,5 % (z 200 dětí bylo jen 79 dívek).

Trend odkládání mateřství dokládá stále se **zvyšující průměrný věk matky při narození dítěte**, který je patrný ve všech správních obvodech kraje. Průměrný věk matky při narození dítěte byl nejvyšší v SO ORP Hradec Králové (29,2 let) a Nová Paka (29). Za sledované období se zvýšil nejrychleji o více než 1,8 roku v SO ORP Dobruška a Jičín (na hodnoty 28,3 a 28,5 let), nejpomaleji rostl v SO ORP Broumov a Nový Bydžov (o 0,5 resp., o 0,6 roku v období 2001 – 2005). Odkládání mateřství je ještě více patrné u průměrného věku matky při prvním porodu, ten byl ve správních obvodech ke konci sledovaného období nejvyšší v SO ORP Hradec Králové (27,1 – zvýšení proti počátku období o 1,8 roku) a v SO ORP Nové Město nad Metují (27,1 – zvýšení o 0,7 roku), nejrychleji však rostl věk prvorodiček v SO ORP Nový Bydžov a Náchod (o 2,6, resp. o 2,1 let). Naopak nejmladší matky při prvním porodu měli na konci sledovaného období v SO ORP Broumov a Dobruška (24,7 a 26 let).

Poměrně výraznou charakteristikou dokládající změnu chování populace je **struktura narozených dětí podle rodinného stavu matky**. Jedná se zejména o nárůst počtu svobodných matek a s tím související růst podílu dětí narozených mimo manželství, který můžeme sledovat po celá devadesátá léta minulého století a který pokračuje do současnosti. Oba tyto ukazatele determinují změnu postoje části populace k manželství. Tento vývoj byl ještě zesílen sociální politikou státu, který poskytuje výhodnější sociální dávky pro svobodné matky, čímž může ovlivnit rozhodnutí páru nevstoupit do manželství (zejména u nižších příjmových skupin). Nejrychlejší nárůst podílu dětí narozených mimo manželství byl ve sledovaném období v SO ORP Nový Bydžov (o 19,6 bodu na necelý 36 % podíl dětí narozených mimo manželství), následují SO ORP Nová Paka, Broumov a Jičín s růstem podílu od 12,9 do 11,8 bodu. Nicméně v delším vývoji let 1995 až 2005 zaznamenáme poměrně velký růst podílu dětí mimo manželství zejména v SO ORP Broumov a to z 22,5 % podílu v roce 1995 na největší podíl v kraji 46,6 % v roce 2005. V roce 2005, tj. na konci sledovaného období mají dále vysoké podíly dětí narozených mimo manželství především SO ORP Trutnov, Nový Bydžov a Jaroměř (od 38 % do 33 %). Naopak nejmenší podíl dětí narozených mimo manželství má SO ORP Dobruška, Hradec Králové a Kostelec nad Orlicí (od 23 % do 27 %). Přestože se stále nejvíce dětí rodí vdaným matkám, je, jak již bylo zmíněno, patrný nárůst podílu svobodných matek. Tento nárůst byl v letech 2001 až 2005 zaznamenán ve všech správních obvodech Královéhradeckého kraje, největší byl v SO ORP Nový Bydžov a Nová Paka (podíl svobodných matek zde vzrostl za pět let o 17,8, resp. 12,5 bodu na podíl 28 % a 22 %). Na konci sledovaného období pak měly největší podíl ve struktuře narozených dětí podle rodinného stavu svobodné matky v SO ORP Broumov (34 %) a Trutnov (29 %).

Graf 3 Potratový index ve SO ORP v letech 2001-2005

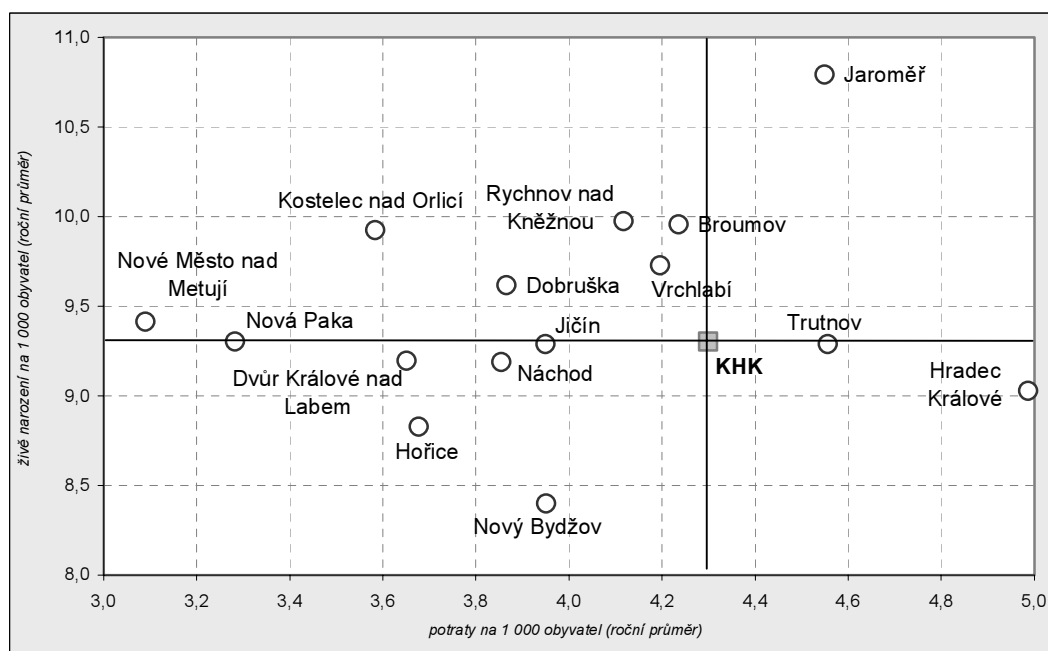

Vývoj potratovosti, sledovaný prostřednictvím **hrubé míry potratovosti**¹¹, není v období let 2001 – 2005 ve správních obvodech zcela jednoznačný. Ke snížení tohoto ukazatele došlo v osmi správních obvodech z patnácti. Pokud tento vývoj porovnáme s vývojem hrubé míry potratovosti v předchozích pěti letech (tj. 1996 až 2000), kdy došlo ke snížení potratovosti ve všech správních obvodech Královéhradeckého kraje (nejvíce poklesl počet potratů v SO ORP Dobruška z 5,8 potratů na 1000 obyvatel v roce 1996 na 3,4 potraty v roce 2000), je zřejmé, že pokles potratů, který byl charakteristický pro devadesátá léta minulého století a souvisel především s rozšířením užívání antikoncepce a také s odpovědnějším přístupem k plánování rodiny, je již minulostí. Ve sledovaném období se hodnoty přírůstků/úbytků pohybovaly od nárůstu 0,7 bodu v SO ORP Nový Bydžov (na 4,8 potratů na 1000 obyvatel v roce 2005) až po pokles o 1,2 bodu v SO ORP Nové Město nad Metují (na 2,3 potratů na 1000 obyvatel). Tento správní obvod měl na konci sledovaného období v roce 2005 spolu s SO ORP Nová Paka (2,6) nejmenší počet potratů na 1000 obyvatel v Královéhradeckém kraji. Nejvíce potratů bylo ve správních obvodech Hradec Králové, Trutnov a Nový Bydžov (od 4,9 po 4,8 potratů na 1000 obyvatel v roce 2005).

U vlastní **struktury potratů** je u většiny správních obvodů charakteristický rostoucí podíl samovolných potratů, zejména porovnáme-li průměrný podíl samovolných potratů na všech potratech z let 1996 až 2000 a průměrný podíl samovolných potratů sledovaného období let 2001 až 2005. Ve sledovaném období se tento podíl, zvýšil ve všech správních obvodech s výjimkou SO ORP Nové Město nad Metují (zde se průměrný podíl snížil o 5,2 bodu na 24,3 %). Intenzita růstu podílu byla nejvyšší v SO ORP Nová Paka s nárůstem o necelých 14 bodů na průměrný podíl samovolných potratů 31,5 %, následují správní obvody Dvůr Králové nad Labem, Hradec Králové a Trutnov s nárůstem o více než 10 bodů proti hodnotám z let 1996 až 2000. Naopak jen mírně se zvýšil podíl ve správních obvodech Kostelec nad Orlicí a Hořice, kde se podíl samovolných potratů zvýšil o méně než 3 procentní body. Vlastní průměrný počet samovolných potratů se zvýšil nejvíce v SO ORP Hradec Králové, kde v letech 1996 až 2000 došlo ročně průměrně k 112 samovolným potratům, ale ve sledovaném období let 2001 až 2005 to již bylo každý rok průměrně 166 potratů (nárůst o více než 48 %). Poměrně vysoký nárůst mají i správní obvody Nová Paka a Dvůr Králové nad Labem (o 28 %, resp. 26 %).

V posledních dvou letech sledovaného období byl nadprůměrný nárůst podílu samovolných potratů zaznamenán v SO ORP Nová Paka, kde v roce 2005 ze 34 potratů bylo 20 samovolných (tj. 58,8 %). O rok dříve to bylo 19 samovolných potratů ze 44 potratů (tj. 43,2 %). Pro porovnání - nejmenší podíl samovolných potratů byl v roce 2005 zaznamenán v SO ORP Vrchlabí a Rychnov nad Kněžnou (17,1 %, resp. 17,7 %).

Graf 4 Živě narození a potraty na 1 000 obyvatel ve SO ORP v letech 2001 - 2005

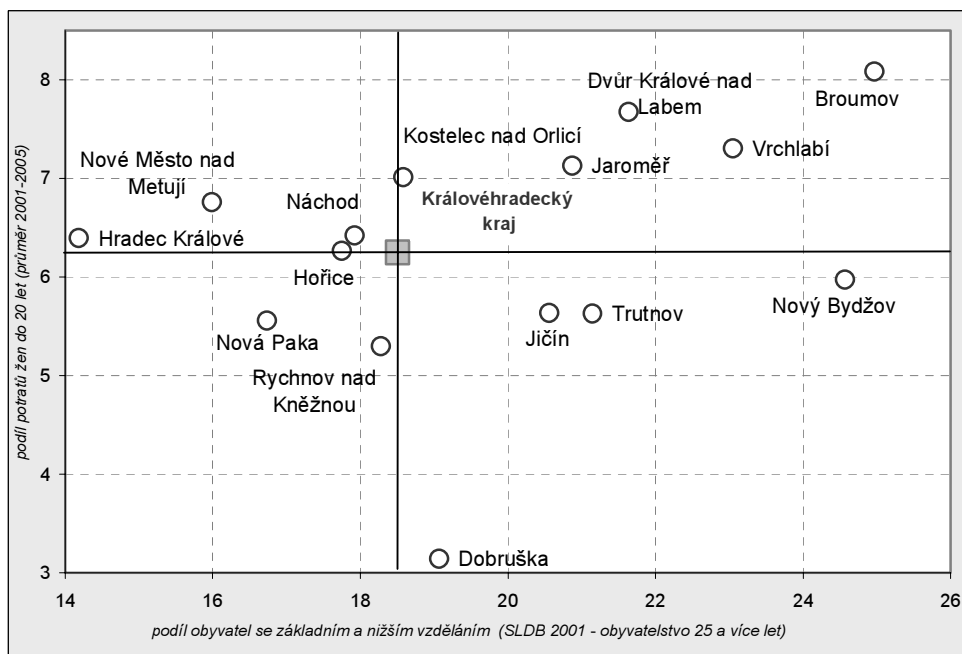
¹¹ počet potratů na 1000 obyvatel středního stavu

Pro hodnocení potratovosti se velmi často používá **index potratovosti** (počet potratů na 100 narozených dětí). Vývoj indexu potratovosti v delším porovnání průměrných hodnot let 1996 až 2000 a 2001 až 2005 ve správních obvodech Královéhradeckého kraje je poměrně jednoznačný – jeho hodnota se snížila ve všech správních obvodech. K jeho největšímu poklesu došlo ve správních obvodech Nová Paka a Jaroměř. V SO ORP Nová Paka došlo v letech 1996 až 2000 průměrně k 60 potratům ročně a narodilo se každoročně průměrně 109 dětí. V následujících pěti letech to bylo již jen průměrně 43 potratů a rodilo se 122 dětí, tzn. index se snížil o necelých 20 bodů na 35 potratů na 100 narozených dětí. V SO ORP Jaroměř nebyl tento pokles tak dynamický, ale i zde je patrné vysoké snížení indexu potratovosti o 18 bodů na hodnotu 42 potratů na 100 narozených. V obou těchto obdobích je patrný velmi vysoký poměr potratů k narozeným především v SO ORP Hradec Králové, kde v letech 1996 až 2000 docházelo průměrně k 867 potratům ročně a rodilo se 1228 dětí (tj. index potratovosti byl tedy 70,6). V následujících pěti letech je sice patrné zlepšení, kdy na ročně průměrně 1291 narozených připadlo 713 potratů tj., došlo k poklesu indexu potratovosti o 15,4 bodu na 55,2 potratů na 100 narozených, ale hodnota tohoto indexu je v Královéhradeckém kraji stále nejvyšší. Vysoké hodnoty v rámci kraje mají i správní obvody Trutnov a Nový Bydžov.

Naopak v obou obdobích byly hodnoty indexu nejnižší v SO ORP Nové Město nad Metují, kde se ve sledovaném období 2001 až 2005 rodilo průměrně 135 dětí a potratů bylo 44, tj. hodnota indexu potratovosti byla 32,8 (v předchozím období pěti let na 100 narozených připadlo 43 potratů).

Pro vyjádření úrovně **úmrtnosti** se velmi často používá hrubá míra úmrtnosti¹² (tj. počet zemřelých na 1000 obyvatel středního stavu). Průměrná roční hodnota tohoto ukazatele v letech 2001 - 2005 se ve správních obvodech Královéhradeckého kraje pohybovala od 8,2 v SO ORP Nové Město nad Metují po 12 zemřelých na 1000 obyvatel v SO ORP Hořice. Podíváme-li se na vývoj ve správních obvodech v tomto období, je zřejmé, že vývoj neprobíhal shodně. V osmi správních obvodech se hrubá míra úmrtnosti zvýšila a v sedmi naopak snížila. Nejvíce se počet zemřelých na 1000 obyvatel zvýšil v SO ORP Broumov o 2,2 bodu (na 11,5 ‰ v roce 2005) a v SO ORP Dvůr Králové nad Labem o 1,1 bodu (na 11,7 ‰). Naopak k největšímu snížení úmrtnosti za období pěti let (2001 až 2005) došlo v SO ORP Nová Paka a Náchod - o 3,4, resp. o 1,6 bodu (na hodnoty 8,6 a 9,8 zemřelých na 1000 obyvatel).

Graf 5 Podíl potratů žen do 20 let v letech 2001 – 2005 a vzdělanostní struktura podle SLDB 2001 v SO ORP

Pokud však relativní ukazatel přímo závisí na struktuře (tj. výskyt určitého jevu je nerovnoměrně rozložen), je lépe použít standardizaci. Jelikož se jedná o menší územní celky, byla použita nepřímá metoda

¹² Tento ukazatel je ovlivněn věkovou strukturou obyvatelstva, což při porovnání území s rozdílnou věkovou strukturou snižuje jeho vypovídací schopnost. Větší vypovídací hodnotu má standardizovaná míra úmrtnosti, jenž je popsána v následujícím odstavci.

standardizace, kdy data za standard, tedy celou ČR, byla počítána jako součet z dat ORP, především z důvodu zachování konzistentnosti datových vstupů. Tzv. standardizovaná míra úmrtnosti přepočítává stavy skutečně zemřelých na daném území, tedy správního obvodu obce s rozšířenou působností na věkovou strukturu vyššího územního celku (České republiky). Říká nám tedy, jaká by byla úmrtnost v nižším územním celku, kdyby zde byla stejná věková skladba jako v celé republice.

Tab. 2.2.3.4. Zemřelí podle správních obvodů ORP v roce 2005

	Celkem	z toho (%)						Zemřelí na 1 000 obyv.	Novoroze- necká úmrtnost (‰)	kojenecká úmrtnost (‰)
		1-14 let	15-39 let	40-59 let	60-69 let	70-79 let	80 a více let			
Královéhradecký kraj	5 708	0,2	2,2	12,0	14,0	29,9	41,6	10,4	1,7	2,2
v tom správní obvody:										
Broumov	201	0,0	3,5	10,4	14,9	29,9	40,8	11,5	5,2	5,2
Dobruška	213	0,0	1,9	13,6	12,7	32,4	39,4	10,7	0,0	0,0
Dvůr Králové nad Labem	317	0,0	2,8	14,8	14,5	31,2	36,3	11,7	3,6	3,6
Hořice	220	0,0	0,9	11,4	12,7	29,5	45,0	12,2	0,0	5,6
Hradec Králové	1 452	0,1	1,9	10,3	13,9	30,1	43,6	10,2	0,0	1,4
Jaroměř	190	0,0	2,1	13,2	13,2	25,8	45,8	9,9	0,0	0,0
Jičín	550	0,0	2,5	10,4	14,2	30,7	42,0	12,0	2,2	2,2
Kostelec nad Orlicí	298	0,0	2,0	13,8	12,4	31,5	40,3	12,1	0,0	0,0
Náchod	604	0,7	2,3	11,3	13,9	27,8	44,0	9,8	0,0	0,0
Nová Paka	114	0,0	1,8	6,1	16,7	25,4	50,0	8,6	0,0	0,0
Nové Město nad Metují	109	0,0	2,8	13,8	11,0	30,3	42,2	7,6	0,0	0,0
Nový Bydžov	181	0,0	0,6	12,2	11,0	29,3	45,9	10,7	12,8	12,8
Rychnov nad Kněžnou	285	0,4	3,2	13,3	14,4	30,5	38,2	8,4	0,0	0,0
Trutnov	666	0,5	2,6	14,4	16,2	28,5	37,4	10,3	4,8	4,8
Vrchlabí	308	0,0	1,6	14,6	13,6	33,4	36,4	10,9	3,2	3,2

Standardizovaná míra úmrtnosti byla v letech 2001 až 2005 nejvyšší ve správních obvodech Vrchlabí (11,5 ‰), Broumov (11,5 ‰) a Trutnov (11,3 ‰) a při porovnání s delším obdobím let 1996 až 2000 vzrostla nejrychleji v SO ORP Broumov a Nový Bydžov (shodně o 1,1 bodu), dále ve správních obvodech Jaroměř, Dobruška, Jičín, Dvůr Králové nad Labem a Trutnov. V osmi obvodech pak standardizovaná míra úmrtnosti poklesla – nejvíce o 1,1, resp. o 0,6 bodu ve správních obvodech Nová Paka a Kostelec nad Orlicí. V období let 2001 až 2005 je tak nejnižší standardizovaná míra úmrtnosti ve správních obvodech Nové Město nad Metují, Hradec Králové a Nová Paka.

Další z ukazatelů - **úmrtnost podle příčin úmrtí**, je používán jako jeden z ukazatelů charakteristiky životní úrovně regionu. Pro statistické určení příčiny smrti je rozhodující prvotní příčina, stanovená lékařem při ohledání zemřelého. Kóduje se podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, která se v desetiletých intervalech inovuje. Nejčastější příčinou úmrtí jsou (nejen ve správních obvodech Královéhradeckého kraje) nemoci oběhové soustavy a zhoubné novotvary. Na nemoci oběhové soustavy zemřela v letech 2001 až 2005 více než polovina ze všech zemřelých (s výjimkou SO ORP Trutnov - 49,6 %). Největší průměrný podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl v tomto období v SO ORP Broumov (zde byla tato příčina úmrtí stanovena u 61,2 % zemřelých) a Dvůr Králové nad Labem (58,1 %).

Porovnáme-li vývoj podílu zemřelých na **nemoci oběhové soustavy** s předchozím obdobím pěti let (tj. 1996 až 2000), zjistíme, že v těchto dvou správních obvodech byl zaznamenán i nejrychlejší nárůst tohoto podílu, a to o 1,46 bodu u SO ORP Broumov a o 1,42 bodu v SO ORP Dvůr Králové nad Labem. Naopak zmenšení průměrného podílu zemřelých na nemoci oběhové soustavy bylo při porovnání těchto dvou období zaznamenáno v SO ORP Rychnov nad Kněžnou (o 5,5 bodu na 50,3 % podíl), Jaroměř a Hořice (o 4,4, resp. 3,3 body). V delším období let 1996 až 2005 byl největší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy zaznamenán v roce 1997 právě v SO ORP Broumov, kde ze 186 zemřelých zemřelo 123 obyvatel na nemoci oběhové soustavy (66,1 %), dále v tomto obvodu v roce 2003, kdy podíl zemřelých byl 64 %.

Nejméně se na nemoci oběhové soustavy umíralo v již zmíněném SO ORP Trutnov a dále v SO ORP Rychnov nad Kněžnou (zde byl v letech 2001 až 2005 průměrný podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy 50,3 %). Dále následují správní obvody Nové Město nad Metují (52 %), Vrchlabí (52,3 %) a Hradec Králové (52,4 %) (viz tabulka *Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP*). Nejmenší podíl zemřelých na nemoci oběhové soustavy byl ze správních obvodů Královéhradeckého kraje v letech 1996 až 2005 zaznamenán v roce 2004 v SO ORP Rychnov nad Kněžnou, kdy zde zemřelo na nemoci oběhové soustavy 143 obyvatel ze všech 314 zemřelých (tj. 45,5 %).

Tab. 2.2.3.5. Standardizovaná míra úmrtnosti podle správních obvodů ORP

	Standardizovaná míra úmrtnosti		Standardizovaná míra úmrtnosti na novotvary		Standardizovaná míra úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy	
	1996-2000	2001-2005	1996-2000	2001-2005	1996-2000	2001-2005
Královéhradecký kraj	10,0	10,1	2,6	2,6	5,5	5,4
v tom správní obvody:						
Broumov	10,4	11,5	2,2	2,2	6,3	7,1
Dobruška	9,3	9,8	2,2	2,6	5,2	5,5
Dvůr Králové nad Labem	10,6	10,7	2,8	2,6	5,9	6,2
Hořice	11,2	10,8	2,4	2,3	6,5	6,0
Hradec Králové	9,4	9,3	2,5	2,5	4,9	4,8
Jaroměř	9,1	10,0	2,1	2,7	5,2	5,3
Jičín	9,8	10,2	2,6	2,5	5,2	5,6
Kostelec nad Orlicí	11,1	10,5	2,4	2,5	6,3	5,8
Náchod	9,9	9,8	2,6	2,4	5,5	5,5
Nová Paka	10,5	9,4	2,6	2,2	5,8	5,0
Nové Město nad Metují	8,3	7,8	2,2	2,2	4,3	4,0
Nový Bydžov	9,1	10,2	2,3	2,7	4,7	5,4
Rychnov nad Kněžnou	9,9	9,7	2,3	2,6	5,6	5,0
Trutnov	11,2	11,3	3,0	3,1	5,9	5,7
Vrchlabí	11,7	11,5	2,9	2,8	6,4	6,1

Použijeme-li již zmíněnou metodu nepřímé standardizace, pak standardizovaná míra úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy dosahuje nejvyšších hodnot ve sledovaném období v SO ORP Broumov - 7,1 ‰, Dvůr Králové nad Labem, Vrchlabí a Hořice (od 6,2 ‰ do 6,0 ‰). Při porovnání s předchozími pěti lety byl pokles ukazatele zaznamenán v devíti správních obvodech, nejrychleji poklesla standardizovaná míra úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy ve správních obvodech Nová Paka, Rychnov nad Kněžnou a Kostelec nad Orlicí (pokles od 0,7 do 0,5 bodu). Naopak vyšší nárůst byl zaznamenán v SO ORP Broumov, Nový Bydžov a Jičín (nárůst od 0,8 do 0,4 bodu).

Na druhou nejčastější příčinu úmrtí - **zhoubné novotvary** zemřelo (vyjádřeno podílem ze všech zemřelých) v letech 2001 až 2005 nejvíce obyvatel v SO ORP Trutnov (roční průměrný podíl zemřelých na zhoubné novotvary zde byl 28 %, tzn., že průměrně umíralo v letech 2001 až 2005 každoročně v tomto správním obvodu celkem 686 obyvatel a z nich 192 na zhoubné novotvary) a v SO ORP Nové Město nad Metují (27,6 %). Zatímco v porovnání s obdobím předchozích pěti let (1996 až 2000) vývoj podílů zemřelých na zhoubné novotvary ve správním obvodu Trutnov v podstatě stagnuje, ve správních obvodech Rychnov nad Kněžnou, Dobruška a Jaroměř se průměrný podíl zemřelých na zhoubné novotvary zvýšil o 3,3 (Jaroměř) resp. 3,4 body v případě Dobrušky a Rychnova nad Kněžnou. Nejmenší průměrný podíl zemřelých na zhoubné novotvary byl v letech 2001 až 2005 ve správních obvodech Broumov (zde se v porovnání s předchozím obdobím pěti let dokonce snížil o 2,6 bodu na 19,1 % podíl), dále Hořice a Kostelec nad Orlicí (zde činil průměrný podíl zemřelých na novotvary v letech 2001 až 2005 20,8 %, resp. 22,6 %).

Vyjádřeno prostřednictvím standardizované míry úmrtnosti na zhoubné novotvary byla v letech 2001 až 2005 její hodnota nejvyšší v SO ORP Trutnov (3,1 ‰), dále ve správních obvodech Vrchlabí, Jaroměř a Nový Bydžov (od 2,7 ‰ do 2,8 ‰). Nejvyšší nárůst byl v porovnání s předchozím pětiletým obdobím 1996 až 2000 ve správních obvodech Jaroměř, Dobruška, Nový Bydžov a Rychnov nad Kněžnou (nárůst hodnoty od 0,5 do 0,3 bodu). Poměrně zajímavým jevem je pokles či stagnace tohoto ukazatele v devíti správních obvodech - standardizovaná míra úmrtnosti na novotvary klesla nejvíce o 0,3 bodu v Nové Pace a o 0,2 bodu v Náchodě (na hodnoty 2,2 ‰, resp. 2,4 ‰).

Nový model v chování populace se po společensko-ekonomických změnách po roce 1989 odrazil i ve **sňatečnosti**. Obecně lze vývoj posledních let charakterizovat jako pokles počtu sňatků a jejich oddalování do vyššího věku snoubenců, případně nahrazení sňatků nesezdaným soužitím. Pokles sňatečnosti trvá i navzdory tomu, že se do věku, kdy se obvykle uzavírají první sňatky, dostaly silné ročníky narozené v 70. letech.

Hrubá míra sňatečnosti¹³ poklesla za sledované období v jedenácti správních obvodech Královéhradeckého kraje, nejrychleji v SO ORP Broumov (pokles o 1,12 bodu na 4,31 sňatku na 1000 obyvatel), Dobruška (o 0,8 bodu na 5,04 ‰) a Nová Paka (o 0,74 bodu na 4,01 ‰). Ve čtyřech správních obvodech došlo k nárůstu hrubé míry sňatečnosti, nejvyšší byl zaznamenán v SO ORP Nový Bydžov o - 1,13 bodu na 5,30 ‰. Ve správních obvodech Kostelec nad Orlicí, Trutnov a Jaroměř se mírný nárůst pohyboval od 0,07 do 0,18 bodu.

Tab. 2.2.3.6. Sňatky a rozvody podle správních obvodů ORP v letech 2001 - 2005 (roční průměry)

	Sňatky				Rozvody					
	celkem	na 1 000 obyv.	snoubenci do 25 let (%)		celkem	na 1 000 obyv.	v tom podle délky trvání manželství (%)			
			ženichové	nevěsty			0-4 roky	5-9 let	10-14 let	15 a více let
Královéhradecký kraj	2 710	4,9	17,6	34,9	1 721	3,1	19,7	22,6	20,7	37,0
v tom správní obvody:										
Broumov	80	4,6	18,4	35,6	59	3,4	17,9	20,3	23,3	38,5
Dobruška	105	5,3	23,2	42,1	48	2,4	17,6	20,9	25,9	35,6
Dvůr Králové nad Labem	131	4,8	17,4	35,7	82	3,0	14,9	21,5	18,8	44,7
Hořice	84	4,6	16,5	36,4	48	2,6	21,4	20,6	23,5	34,5
Hradec Králové	729	5,1	15,3	31,1	464	3,2	18,6	23,0	20,2	38,2
Jaroměř	94	4,9	21,4	39,2	69	3,6	20,9	22,9	19,4	36,8
Jičín	226	4,9	21,0	36,2	147	3,2	21,1	21,9	20,6	36,4
Kostelec nad Orlicí	112	4,5	16,9	36,4	72	2,9	15,8	21,6	21,9	40,7
Náchod	308	5,0	17,1	37,1	195	3,2	24,9	22,4	17,1	35,6
Nová Paka	60	4,5	21,4	39,5	33	2,5	20,6	22,4	20,0	37,0
Nové Město nad Metují	68	4,7	14,7	35,2	39	2,7	21,4	28,1	14,8	35,7
Nový Bydžov	74	4,4	25,3	45,3	45	2,7	19,8	23,8	22,9	33,5
Rychnov nad Kněžnou	180	5,3	19,4	36,7	103	3,0	20,0	21,5	23,6	34,9
Trutnov	330	5,1	16,5	30,6	226	3,5	19,3	23,4	22,3	35,0
Vrchlabí	128	4,6	15,8	36,5	90	3,2	18,4	24,4	21,1	36,1

Ke konci sledovaného období (v roce 2005) byla hrubá míra sňatečnosti nejvyšší ve správních obvodech Jaroměř (5,4 ‰), Nový Bydžov (5,3 ‰) a Hradec Králové (5,2 ‰), kdy do manželství vstoupilo v SO ORP Jaroměř 104 párů, v SO ORP Nový Bydžov 90 párů a ve správním obvodu Hradec Králové 743 párů.

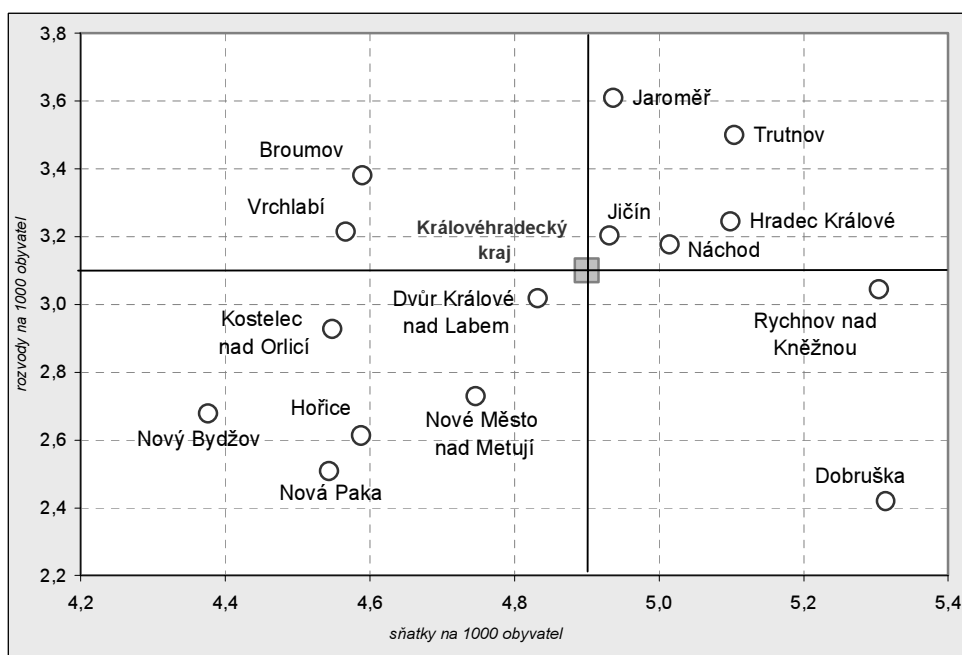
Pokud porovnáme **průměrný roční počet sňatků** s delším obdobím předchozích pěti let (1996-2000), pak tento nejvíce poklesl ve správních obvodech Nové Město nad Metují, Vrchlabí, Jaroměř a Broumov. V SO ORP Nové Město nad Metují poklesl počet sňatků o necelých 22 % (v letech 1996-2000 se zde každý rok odehrálo průměrně 87 sňatků, v dalším období let 2001-2005 již jen 68). Ve správních obvodech Vrchlabí, Jaroměř a Broumov se pokles pohyboval od 18 % do 17 %. Ve sledovaném období naopak narostl průměrný počet sňatků v SO ORP Dvůr Králové nad Labem a Dobruška (nárůst o 5,5 resp. 3,3 %).

Pro správní obvody Královéhradeckého kraje je charakteristický **nárůst věku snoubenců při vstupu do manželství**. V nejvyšším věku vstupují snoubenci do manželství ve správním obvodu Vrchlabí, kde v roce 2005 činil průměrný věk nevěst 31,7 let a ženichů 35,6. Naopak nejmladší nevěsty vstupovaly do manželství v SO ORP Dobruška a Hořice (27,9 resp. 28,7 let). Věk ženichů byl stejně jako u nevěst nejnižší v SO ORP Dobruška (30,2), dále v SO ORP Jičín (31) a Hořice (31,6 let).

Zvyšující se věk snoubenců je velmi patrný na průměrném věku snoubenců při vstupu do prvního manželství. Ten se zvýšil, v porovnání konce sledovaného období (tedy roku 2005), s rokem 1995, ve všech správních obvodech Královéhradeckého kraje. Nejrychleji vzrostl průměrný věk u ženichů vstupujících do prvního manželství ve správním obvodu Broumov, kde v roce 1995 činil 23,8 let a v roce 2005 již 29,5 let (nárůst o 5,7 roku) a v SO ORP Vrchlabí, kde věk ženichů vzrostl o 5,6 roku na 29,6 let. Průměrný věk nevěst se nejrychleji zvýšil ve správních obvodech Jaroměř a Rychnov nad Kněžnou (o 5,2 resp. o 5 let na 27,1 a 26,8 let).

¹³ vyjadřuje počet sňatků na 1000 obyvatel středního stavu

Graf 6 Rozvodovost a sňatečnost ve správních obvodech ORP v letech 2001 - 2005

Průměrné roční **počty rozvodů** se v porovnání let 2001 – 2005 s předchozím obdobím let 1996 – 2000 zvýšily, s výjimkou SO ORP Trutnov a Nová Paka, ve všech správních obvodech kraje. Nejvíce se jejich počet zvýšil o 30,5 % v SO ORP Nový Bydžov (průměrný roční počet rozvodů byl v letech 1996 až 2000 necelých 35, zatímco v posledních pěti letech sledovaného období to bylo již každoročně přes 45 rozvodů). Dále s vysokým nárůstem téměř o 20 % následují správní obvody Jaroměř a Jičín. Opačný vývoj byl zaznamenán v SO ORP Trutnov a Nová Paka s poklesem průměrného počtu rozvodů o 4,1 %, resp. 2,9 %. Je však nutné zdůraznit rozdíl mezi těmito správními obvody, kdy vyjádřeno hrubou mírou rozvodovosti je ve správním obvodu Trutnov druhý nejvyšší počet rozvodů na 1000 obyvatel v kraji, zatímco v případě SO ORP Nová Paka je tomu naopak, zde je druhá nejnižší hodnota rozvedených na 1000 obyvatel v Královéhradeckém kraji.

V průměru let 2001-2005 připadlo tedy na 1000 obyvatel středního stavu nejvíce rozvodů ve správních obvodech Jaroměř (3,6 ‰), Trutnov (3,5 ‰) a Broumov (3,4 ‰). V tomto období nejrychleji rostl ukazatel o 0,9 bodu v SO ORP Vrchlabí a v SO ORP Jaroměř (o 0,8 bodu) na 3,6 ‰ resp. 3,8 ‰ v roce 2005. Nejméně se rozvádělo v letech 2001 až 2005 ve správních obvodech Dobruška (2,4 rozvodu na 1000 obyvatel), Nová Paka (2,5 ‰) a Hořice (2,6 ‰). Právě ve správních obvodech Hořice a Nová Paka došlo v letech 2001 – 2005 k nejrychlejšímu snížení hrubé míry rozvodovosti - o 0,8 bodu resp. o 0,4 bodu na hodnotu 1,9 rozvodu na 1000 obyvatel ve správním obvodu Hořice, resp. na 2,0 ‰ v SO ORP Nová Paka ke konci sledovaného období, tedy v roce 2005.